

בס"ד, ערב ש"ק לסדר "בזאת יבוא" אחרי מות-קדושים", תשפ"ה

"אין הכיפה מעכבת"

ס"ק ט"ז², אם מדובר במקום שאיננו בבעלות בעל האולם – אין זו חופה! בעל האולם והרב יצאו לחצר לחפש מקום חילופי לחופה. בעל האולם גם הראה לו את קרוואן "בית הכנסת" שהוצב במקום, כדי שתפילת ערבית לא תתקיים באולם ברעש, והעיר: "השטח אינו שלי, אבל ימקובלי לפלוש..."

הרב היה מנומס אך החלטי: "תפילה במקום גזול אינה ראויה, יש בה משום מצוה הבאה בעבירה ובמיוחד לענין תפילה יש להחמיר³, אמנם אתה לא פסול לעדות מחמת היותך 'גזול', כי כמו רבים אחרים לא ידעת מהענין⁴ – אבל יש לתקן הדבר".

בעל האולם נדהם. הוא לא רצה להיות גזולן רגע אחד נוסף (בקרע בכל רגע ורגע עוברים על 'גזול'⁵). הודה לרב והתקשר לתאם את העברת הקרוואן בו ביום למקום מוסדר בבעלותו.

לפני החופה, ניגש הרב, הן אל החתן והן אל הכלה, ושיבח אותם שויתרו על חופה "בנוף בראשיתי" כדי לקיים בראשית דרכם מצוה כהלכתה ויזכו להיות ענבי הגפן בענבי הגפן ו"לשם ולתהילה ולתפארת"!

הודעה מהרב מסדר הקידושין לאולם האירועים: "לקראת חופתם של הזוג... אודה לך שתציג את המסמכים המלמדים על בעלותך על מקום החופה". בעל האולם לא הבין את פשר הבקשה, ומה היא נוגעת למסדר הקידושין?! אבל הוא היה רגוע, הוא כבר פנה מיוזמתו לרב לברר האם עליו לחשוש לאיסור "ריבית" ביחס לשימוש באולם שעדיין לא עבר לבעלותו, כיון שעדיין לא השלים את התשלום עבורו, אחר בירור הרב כתב לו תשובה להיתר – ותשובה זו הועברה לרב "מסדר הקידושין"¹.

מסדר הקידושין הביע את התפעלותו על הדקדוק בהלכה. ואולם שב חידד את שאלתו: "השאלה איננה על האולם אלא על מקום החופה עצמה".

מקום החופה היה ב"טבע" מול "נוף בראשיתי" (סמוך לאולם), שאיננו בבעלות האולם, אבל מעולם לא היתה התנגדות לעריכת חופות במקום.

הרב מסדר הקידושין ובעל האולם נפגשו באולם. הרב הסביר שהזוג רוצה להינשא על פי "מנהגי הגר"א". שיטת הגר"א היא שעיקרה של "חופה" – מקום קנוי לחתן שאליו הוא מביא את אשתו ואם החתן שוכר את האולם, הוא שוכר גם את מקום החופה (ביאור הגר"א אבהע"ז נ"ה

² וכתב שם: "אבל אין הכיפה מעכבת אלא כיון שנהגו לעשות כיפה כנ"ל עיקר דעתם לשם נישואין תחת הכיפה אבל אין הכיפה רשות לעצמה שתקנה אלא החצר", ועיין שרשי מנהג אשכנז ח"ג עמ' 523 ויש שלא חששו כלל לשיטה זו.

³ עיין צדקה ומשפט י"א סוס"ק י"ג,

⁴ רמב"ם פ"ב מעדות הל' א'

⁵ כיון שקרקע אינה נגזלת הבעלות איננה עוברת לגזולן ובכל רגע הוא עובר על הלאו.

¹ פירוש, הקונה שילם אבל עדיין לא קיבל את התמורה (=האולם). במצב זה הגדרתו היא "מלווה" (כיון שנתן כסף ועוד לא קיבל תמורה). אסור למלווה לקבל תוספת כלשהי עבור ההלוואה. והנה, המוכר (=הלווה) מרשה לו להשתמש במקום עוד קודם השלמת התשלומים, ושימוש זה שווה כסף והרי הוא ריבית. אמנם הרב התיר את השימוש, אחר בדיקת חזוה המכירה שהתברר שהשימוש קודם השלמת התשלומים, נכלל בחזוה כך שהתשלום כולל גם אותו ואין זו ריבית, עיין ברית יהודה, השלמות עמ' תרנ"ו, בית ועד לתורה – שיעורי ריבית עמ' 117.